

اختتامیه رویداد ادبی «ترنم ولایت» در حرم مطهر رضوی برگزار شد

شاعران و نویسندگان افسران ارشد «وطن ذهنی»

اختتامیه دومین رویداد ادبی «ترنم ولایت» ویژه برادران خادم و خادمیار حرم مطهر رضوی، با حضور جمعی از خادمان، خادمیاران و اهالی ادب، با معرفی آثار برگزیده به کار خود پایان داد.

به گزارش آستان نیوز، اختتامیه رویداد ادبی «ترنم ولایت» دوشنبه ۴ آبان‌ماه در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی با هدف تجلیل از استعداد‌های ادبی خادمان و خادمیاران آستان قدس رضوی برگزار شد. این رویداد که سال گذشته به همت دست‌اندرکاران بخش «زالال رضوان» کلید خورده بود، در دوره دوم خود با گستردگی بیشتری میزبان آثار ادبی تمامی خدام و خادمیاران حرم مطهر رضوی شد.

۳۰۰ اثر در قالب‌های گوناگون نظم و نثر ادبی اعم از شعر، قطعه ادبی، دلنوشته و داستان کوتاه با محورهای موضوعی این دوره شامل «ولایت»، «رهبر شهید»، «ایران اسلامی»، «جنگ رمضان» و «وطن» به دبیرخانه این رویداد ارسال شد. از میان آثار ارسال شده به دبیرخانه، فرایند ارزیابی و داوری در چند مرحله و توسط هیئتی متشکل از استادان و اعضای انجمن ادبی آستان قدس رضوی انجام گرفت و داوران با توجه به سطح کیفی بالایی آثار دریافتی، در نهایت هشت اثر را به عنوان آثار برگزیده معرفی کردند.

■ **جای خالی محفل ادبی رضوی با راه‌اندازی «زالال رضوان» پر شد** مهدی رمضانی، جانشین معاون اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی، با خیرمقدم به میهمانان و قدردانی از حضور اهالی ادب و فرهنگ، گفت: خدمت‌خادمان در آستان حضرت رضا(ع) به وظایف اداری محدود نیست و آنان می‌کوشند اثری ماندگار بر جای بگذارند. او با اشاره به فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی مجموعه «زالال رضوان» و راه‌اندازی محفل ادبی حرم، ابراز امیدواری کرد: این مسیر با تلاش خادمان و خادمیاران ادامه یابد و از هیئت داوران، میهمانان و پدیدآورندگان آثار برگزیده قدردانی کرد.

در ادامه استاد محمود اکرامی فرد، شاعر و پژوهشگر برجسته کشور، با تأکید بر اینکه در عصر جنگ نرم و رسانه‌ها، شاعران و نویسندگان افسران ارشد «وطن ذهنی» هستند، تصریح کرد: در جنگ شناختی امروز، کلمات و تصاویر به عنوان ابزارهای قدرتمند فرهنگی، نقش گلوله و بمب‌افکن را در دفاع از هویت ملی ایفا می‌کنند.

این پژوهشگر با دسته‌بندی مفهوم وطن به دو ساحت «عینی» (شامل خاک، خلیج فارس و شهرهای ایران) و «ذهنی» (شامل ارزش‌ها، فرهنگ، اعتقادات و هویت ملی) اظهار کرد: رسالت اهالی قلم و اندیشه به عنوان آفرینندگان اثرگذار این است که با آگاهی بخشی به جامعه، از نشستن غبار تحریف بر چهره هویت ملی جلوگیری کنند و پرچمدار بال پرواز حقیقت در این میدان باشند.

این مراسم با شعرخوانی شاعران برگزیده به کار خود ادامه داد و در بخش پایانی، با اهدای لوح تقدیر و جوایز، از پدیدآورندگان آثار برتر تجلیل و قدردانی به عمل آمد.

با محوریت برگزاری نخستین نشست درس گفتارهای ایران‌شناسی بررسی

پیوستگی نمادها و آیین‌های ایران؛ از ساسانیان تا صفویه در موزه ملی ملک

نخستین نشست درس گفتارهای ایران‌شناسی با محوریت بررسی پیوستگی نمادها و آیین‌های ایران؛ از ساسانیان تا صفویه، در کتابخانه و موزه ملی ملک، موقوفه آستان قدس رضوی در تهران برگزار شد.

به گزارش آستان‌نیوز، این نشست عصر یکشنبه سوم آبان ماه ۱۴۰۵، با عنوان «از ساسانگان تا صفویه: کسب قدرت توسط جوامع برادری»، از مجموعه درس گفتارهای ایران‌شناسی با موضوع بررسی پیوندهای تاریخی، هنری و فرهنگی ایران؛ از دوره ساسانی تا صفویه، با سخنرانی استاد ابوالعلاء سودآور، پژوهشگر تاریخ هنر و حضور جمعی از اهل علم و پژوهش، در کتابخانه و موزه ملی ملک در پایتخت اجرا شد.

در این نشست، ابوالعلاء سودآور، تاریخ‌ایران را به‌عنوان روایتی پیوسته‌موردبررسی قرار داد؛ روایتی که در آن نمادها، نقش‌مایه‌ها و آیین‌های دوره‌های مختلف تاریخی، در پیوند با یکدیگر معنا پیدا می‌کنند.

بر همین اساس، مطالعه آثار و پژوهش‌های این پژوهشگر تاریخ هنر از جمله کتاب‌های «فرآیندی»، «پنج‌پیدی‌ها»، «هنرهای درباره ایران» و «نگارخوانی» به‌عنوان بخشی از مسیر شناخت این رویکرد پژوهشی مطرح شد.

وی در بخش اصلی نشست نخست به بررسی ریشه‌های برخی مفاهیم و نمادهای تاریخی پرداخت. در این بخش، نقش برجسته‌های طاق‌بستان، تصاویر مرتبط با خسروپرویز و نمادهای منسوب به اهورامزدا و آنایهتا بررسی شد.

سودآور بخش دیگری از نشست را به نقش مجامع و گروه‌های خاص در تحولات اجتماعی و سیاسی ایران اختصاص داد. در این بخش، ارتباط احتمالی سنت‌های کهن با برخی جریان‌های عرفانی و تشکیلات اجتماعی در دوره‌های بعد، از جمله عصر صفویه نیز بررسی شد.

وی همچنین موضوع بازتاب برخی مفاهیم اخلاقی و فکری در سنت‌های ایرانی و جریان‌های غربی، از جمله فراماسونری را در قالب پرسش‌ها و دیدگاه‌های پژوهشی مطرح کرد. سخنران نشست تأکید کرد: این درس گفتارها به رویکردی مقدماتی آغاز می‌شود و در جلسات آینده، بررسی منابع تاریخی، آثار هنری و شیوه‌بازنمایی گذشته ایران در نگارگری و نقاشی‌های دوره صفوی با جزئیات بیشتری ادامه خواهد یافت.

نشست‌های این مجموعه درس گفتارهای ایران‌شناسی، هر دو هفته یک‌بار در کتابخانه و موزه ملی ملک برگزار می‌شود و حاضران در پایان هر نشست نیز فرصتی برای پرسش و پاسخ خواهند داشت.

روایت‌رسانه‌ای بنیاد کرامت رضوی از مسئله جمعیت؛ از فرهنگ‌سازی تا حمایت از خانواده‌ها

زندگی در قاب «هست و نیست»

عکس: علی اکبر

روحي گل خطمی از تشکیل شبکه ملی «ناچی» و آموزش حدود ۳هزار مشاور در سطح کشور خبر می‌دهد؛ شبکه‌ای که قرار است در ارتباط با مراکز درمانی و تشکل‌های فعال، امکان دسترسی خانواده‌ها به مشاوره را فراهم کند.

او همچنین با اشاره به آمار اعلام شده درباره نجات جان ۹هزار جنین از سقط در کشور طی سال گذشته، بخشی از این دستاورد را مرتبط با همکاری‌ها و فعالیت‌های کارگروه جوانی جمعیت آستان قدس رضوی می‌داند. این آمار، بنا بر توضیحات او، در چارچوب فعالیت مجموعه‌های مختلف این حوزه مطرح می‌شود و به‌تنهایی بیانگر عملکرد یک نهاد نیست.

در این میان، توجه به زمان تولد نخستین فرزند نیز یکی دیگر از موضوعات مورد بررسی کارگروه است. به گفته روحی گل خطمی، فاصله میان ازدواج و تولد فرزند نخست، یکی از ابعاد مسئله فرزندآوری به شمار می‌رود. بر همین اساس، طرحی برای زوج‌هایی که در حرم مطهر رضوی عقد کرده‌اند، به‌صورت آزمایشی دنبال شده است؛ طرحی که آموزش، مشاوره‌های فرهنگی و حمایتی و ارتباط با زوج‌ها پیش و حین بارداری را در بر می‌گیرد. اهدای هدیه به برخی زوج‌هایی که صاحب فرزند شده‌اند یا دوران بارداری را تجربه می‌کنند نیز در چارچوب همین برنامه انجام شده است.

پویش «یک فرزند بیشتر» نیز از دیگر برنامه‌های مطرح شده در این حوزه است که با هدف افزایش آگاهی درباره پیامدهای تک‌فرزندی و تشویق خانواده‌ها به بررسی آگاهانه تصمیم‌هایشان درباره تعداد فرزندان دنبال می‌شود. در این زمینه، فراهم کردن امکان انتخاب آگاهانه و توجه به شرایط واقعی خانواده‌ها، در کنار گفت‌وگو درباره پیامدهای اجتماعی و جمعیتی، از موضوعات مهمی است که نیازمند پیگیری مستمر خواهد بود.

■ **روایت‌هایی که باید به حمایت واقعی برسند**

از فیلم‌های سه تا پنج دقیقه‌ای «هست و نیست» تا مراکز درمان ناباروری و شبکه مشاوران و فعالیت‌های بنیاد کرامت رضوی در حوزه جوانی جمعیت، طیفی از اقدام‌های رسانه‌ای، آموزشی و حمایتی را شامل می‌شود. با این حال، مسئله مهم‌تر، میزان ارتباط این اقدام‌ها با نیازهای واقعی خانواده‌ها و توانایی آن‌ها در ایجاد تغییری پایدار در نگرش و شرایط زندگی مردم است.

اگر یک فیلم کوتاه بتواند مخاطب را به بازنگری در رفتار خود با یک خانم باردار وادارد، اگر آموزش یک مراقب سلامت به گفت‌وگویی آگاهانه با خانواده‌ای منجر شود یا اگر حمایت درمانی، مسیر فرزندآوری را برای زوجی هموار کند، آن گاه فرهنگ‌سازی از سطح پیام فراتر رفته و به بخشی از تجربه واقعی جامعه تبدیل شده است. «هست و نیست» با روایت موقعیت‌های آشنا، می‌کوشد نشان دهد گاهی مرز میان نگرانی و اطمینان یا میان تنهایی و برخورداری از حمایت، از رفتارهایی می‌گذرد که در نگاه نخست چندان بزرگ به نظر نمی‌رسند. اما ادامه این مسیر، بیش از هر چیز به پیوند میان آگاهی‌بخشی، حمایت اجتماعی و رفع موانع واقعی نیاز دارد؛ پیوندی که می‌تواند گفت‌وگو درباره جوانی جمعیت را از قاب تلویزیون به زندگی روزمره خانواده‌ها نزدیک‌تر کند.

خانواده‌ها با مسئله یکسانی مواجه نیستند. برای برخی، مسئله اصلی کمبود آگاهی یا نگرانی‌های فرهنگی است؛ برای برخی دیگر، مشکلات درمانی و ناباروری یا دشواری تأمین نیازهای اولیه خانواده، تصمیم‌گیری را پیچیده می‌کند. در نتیجه، یک برنامه جامع در حوزه جمعیت ناگزیر است در کنار فرهنگ‌سازی، به موانع عملی نیز توجه داشته باشد. یکی از اقدام‌های کارگروه در مسیر ترویج فرزندآوری، تربیت تسهیلگران جوانی جمعیت بوده است. روحی گل خطمی می‌گوید: در همکاری با دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد و دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع)، دوره‌های آموزشی برای تربیت نیروهای فعال در این حوزه برگزار شده است. به گفته او، در مرحله نخست ۲۰۰ مربی در مشهد و در ادامه هزار تسهیلگر در سطح کشور آموزش دیده‌اند.

این تسهیلگران پس از گذراندن دوره‌های آموزشی، در برنامه‌هایی که در بوستان‌ها، مساجد و جلسات قرآنی برگزار می‌شود، حضور می‌یابند و با خانواده‌ها درباره مسائل مرتبط با فرزندآوری گفت‌وگو می‌کنند. هدف از این فعالیت‌ها، ایجاد ارتباط نزدیک‌تر با مردم و پاسخ‌گویی به پرسش‌هایی است که گاه در گفت‌وگوهای رسمی کمتر مجال طرح پیدا می‌کنند.

آموزش گروه‌های مرجع نیز در همین مسیر دنبال شده است. به گفته دبیر کارگروه، بیش از ۲هزار نفر از بهورزان و مراقبان سلامت که ارتباط مستقیم با مردم دارند، در این زمینه آموزش دیده‌اند. همچنین فعالان فرهنگی و گروه‌هایی از نیروهای مرتبط با آموزش و پرورش در برنامه‌های آموزشی حضور داشته‌اند. آموزش حدود ۲هزار نفر از خادمان زن حرم مطهر رضوی نیز از دیگر اقداماتی است که با هدف افزایش آگاهی و فراهم کردن امکان گفت‌وگو با بانوان درباره مسائل خانواده و بارداری دنبال می‌شود. در کنار این اقدام‌ها، برگزاری نشست ملی کنشگران و حلقه‌های میانی جمعیت نیز با هدف تقویت ارتباط میان فعالان این حوزه و شکل‌گیری شبکه‌ای برای پیگیری مستمر برنامه‌ها انجام شده است.

■ **از حمایت فرهنگی تا درمان ناباروری**

در بخش تسهیل فرزندآوری، بنیاد کرامت رضوی به‌سراغ اقداماتی رفته که به رفع برخی موانع عملی پیش روی خانواده‌ها مربوط می‌شود. حمایت از تشکل‌های فعال در حوزه پیشگیری از سقط جنین، از جمله مجموعه «نفس»، یکی از این اقدام‌هاست. این تشکل‌ها در زمینه‌هایی مانند حمایت‌های درمانی و تهیه بسته‌های معیشتی برای خانواده‌های نیازمند فعالیت می‌کنند؛ خدماتی که در موقعیت‌های دشوار می‌تواند بخشی از فشار وارد شده بر خانواده را کاهش دهد.

درمان ناباروری نیز یکی از محورهای مهم این بخش است. بر اساس اطلاعات ارائه شده از سوی دبیر کارگروه، آستان قدس رضوی برای ساخت مرکز درمان ناباروری میلاد در بیمارستان امام رضا(ع) مشهد، ۸۰میلیارد و ۵۰۰میلیون تومان هزینه کرده است. مرکز درمان ناباروری بشری در بیمارستان رضوی مشهد نیز از دیگر مراکزی است که با مشارکت این مجموعه ایجاد و برای ارائه خدمات به نیازمندان، حمایت‌های ویژه‌ای در نظر گرفته شده است.

در کنار توسعه مراکز درمانی، تربیت مشاوران انصراف از سقط جنین نیز در دستور کار قرار گرفته است.

مسئله سقط جنین است. به گفته او، موضوعات هر قسمت بر اساس داده‌ها و تجربه‌های مراکز فعال در حوزه جوانی جمعیت و پیشگیری از سقط جنین انتخاب شده‌اند تا روایت‌ها از مسائل واقعی جامعه فاصله نگیرند.

ساختار مجموعه نیز بر تقابل دو موقعیت استوار است؛ یک بار، مخاطب با شرایطی مواجه می‌شود که در آن، رفتار نامناسب یا نبود حمایت، نگرانی یک زن باردار را تشدید و او را نسبت به ادامه بارداری مردد می‌کند. بار دیگر، همان موقعیت با رفتاری متفاوت روایت می‌شود تا نشان دهد حمایت، همدلی و مسئولیت‌پذیری اطرافیان چگونه می‌تواند مسیر تصمیم‌گیری را تغییر دهد. در این روایت‌ها، یک پزشک، کارفرما یا عضو خانواده نماینده بخشی از محیط اجتماعی است که می‌تواند برای خانواده به تکیه‌گاه تبدیل شود یا بر دشواری‌های پیش روی آن بیفزاید.

این مجموعه با هزینه‌کرد یک میلیارد تومان از سوی آستان قدس رضوی تهیه و تولید شده است. سازندگانش نیز در پی آن بوده‌اند که به جای ارائه مستقیم توصیه‌ها، پیام مورد نظر را در قالب موقعیت‌های آشنا و قابل لمس به مخاطب منتقل کنند؛ رویکردی که به گفته دبیر کارگروه جوانی جمعیت بنیاد کرامت رضوی، با استقبال مخاطبان همراه شده است.

پیام‌های دریافت شده از سامانه ارتباطی ۱۶۲ سازمان صداوسیما، از جمله بازخوردهایی است که روحی گل خطمی به آن اشاره می‌کند. به گفته او، برخی بینندگان ضمن قدردانی از عوامل تولید، به کاربردی بودن و تأثیرگذاری مجموعه اشاره کرده و خواستار افزایش زمان هر قسمت شده‌اند. مسئله مسکن و ارتباط آن با تصمیم خانواده‌ها برای فرزندآوری نیز از موضوعاتی بوده که مورد توجه مخاطبان قرار گرفته است.

بر همین اساس، تولید فصل دوم «هست و نیست» نیز در دستور کار قرار گرفته است. بنا بر توضیحات دبیر کارگروه، در فصل آینده موضوعاتی همچون احکام شرعی و دیه مرتبط با سقط جنین، مسکن خانواده‌های چندفرزندی و آسیب‌های تک‌فرزندی مورد توجه قرار خواهد گرفت.

■ **جوانی جمعیت؛ فراتر از یک مجموعه تلویزیونی**

«هست و نیست» را باید بخشی از فعالیت گسترده‌تر بنیاد کرامت رضوی در حوزه جوانی جمعیت دانست؛ فعالیت‌هایی که به گفته روحی گل خطمی، از حدود پنج سال پیش در قالب کارگروه تخصصی این حوزه دنبال می‌شود. این کارگروه با مشارکت بخش‌هایی از بنیاد کرامت و مجموعه‌های مرتبط با خدمات اجتماعی آستان قدس رضوی، تلاش می‌کند مسئله جمعیت را از دو مسیر اصلی پیگیری کند: ترویج فرزندآوری و تسهیل فرزندآوری. در بخش نخست، هدف آن است که با آموزش، مشاوره، پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و گفت‌وگو با خانواده‌ها، زمینه شناخت دقیق‌تر مسئله جمعیت و بررسی موانع ذهنی و فرهنگی فرزندآوری فراهم شود. در بخش دوم، تمرکز بر کمک به خانواده‌هایی است که تمایل به داشتن فرزند دارند، اما با موانع درمانی، مالی یا اجتماعی روبه‌رو هستند.

این تفکیک، از آن جهت اهمیت دارد که همه

عکس: علی اکبر

اللهه ضمیری! گاهی می‌شود مسیر یک تصمیم بزرگ از یک اتفاق کوچک بگذرد؛ از جمله‌ای که پزشک در اتاق معاینه می‌گوید، از نگرانی زوجی جوان برای تأمین مسکن، از دغدغه مادری که میان ادامه تحصیل و فرزندآوری مردد مانده یا از محیط کاری که هنوز با شرایط مادران همراه نشده است. تصمیم به فرزندآوری گاهی مجموعه‌ای از نگرانی‌ها، رفتارها و قضاوت‌های اجتماعی است که در کنار هم قرار می‌گیرند و آینده یک خانواده را تحت تأثیر قرار می‌دهند. درست در همین نقطه است که فرهنگ‌سازی، اگر قرار باشد از شعار فاصله بگیرد و به زندگی واقعی نزدیک شود، باید به سراغ همین موقعیت‌های روزمره برود. فرزند در فرهنگ دینی، امانتی است که با تولدش، مسئولیت وافق تازه‌ای پیش روی والدین قرار می‌گیرد. در آموزه‌های اسلامی، ازدواج، تشکیل خانواده، تربیت فرزند و پاسداشت حق حیات، جایگاهی ویژه دارند و سفارش‌های پیامبر اکرم(ص) و اهل‌بیت(ع) درباره خانواده و فرزندآوری، از توجه این مکتب به تداوم نسل و تربیت انسان حکایت می‌کند. با این حال، دعوت به تشکیل خانواده و فرزندآوری، زمانی می‌تواند در زندگی امروز معنا پیدا کند که با شناخت دغدغه‌های واقعی مردم و فراهم کردن زمینه‌های حمایت از آنان همراه باشد.

این ضرورت در شرایطی اهمیت بیشتری می‌یابد که کاهش باروری و تغییر الگوی فرزندآوری، آینده جمعیتی کشور را با چالش‌هایی روبه‌رو کرده است. در چنین وضعیتی، باید دید چه عواملی خانواده‌ها را به تردید می‌اندازد، کدام موانع امکان تصمیم‌گیری را دشوار می‌کند و چگونه می‌توان به جای نصیحت‌های تکراری، زمینه گفت‌وگو و آگاهی را فراهم آورد. معاونت خدمات اجتماعی بنیاد کرامت آستان قدس رضوی، بخشی از فعالیت‌های خود در حوزه جوانی جمعیت را بر همین مبنا سامان داده است؛ از تربیت تسهیلگران و حمایت از خدمات درمان ناباروری تا تولید محتوای رسانه‌ای برای پرداختن به موانع اجتماعی فرزندآوری. یکی از تازه‌ترین جلوه‌های این رویکرد، مجموعه فیلم‌های کوتاه «هست و نیست» است؛ مجموعه‌ای که با عبور از قالب‌های مستقیم آموزشی، تلاش می‌کند مخاطب را با موقعیت‌هایی آشنا کند که شاید در ظاهر ساده باشند، اما می‌توانند بر تصمیم یک خانواده برای حفظ یا به‌دنیا آوردن فرزند تأثیر بگذارند.

■ **وقتی چند دقیقه، روایتی از یک تصمیم می‌شود**

چهار قسمت از مجموعه «هست و نیست» تاکنون از شبکه ۲ سیما پخش شده و بازخوردهای دریافت شده از مخاطبان، از توجه آنان به موضوعات مطرح شده در این فیلم‌های کوتاه حکایت دارد. این مجموعه در فصل نخست، در قالب ۱۰قسمت سه تا پنج دقیقه‌ای، به سراغ موضوعاتی مانند رفتار پزشکان، مسئله مسکن، اشتغال بانوان، حمایت کارفرمایان، ادامه تحصیل و برخی قضاوت‌ها و تمسخرهای اجتماعی رفته است؛ موضوعاتی که هر کدام می‌توانند در کنار دیگر عوامل، بر تصمیم زوج‌ها درباره فرزندآوری اثر بگذارند.

علی‌اکبر روحی گل خطمی، دبیر کارگروه جوانی جمعیت بنیاد کرامت رضوی درباره هدف تولید این مجموعه می‌گوید: «هست و نیست» با تمرکز بر عوامل اجتماعی مؤثر بر تصمیم‌گیری خانواده‌ها، به دنبال فرهنگ‌سازی در حوزه جوانی جمعیت و توجه به